

LYTTERNES OG SEERNES REDAKTØR
RAPPORT FOR 1. HALVÅR 2021

2021

DR

Lytternes og seernes redaktør

Halvårsrapport for første halvår 2021

Indhold:

1. Resumé	s. 3
2. Redaktørberetning	s. 4
3. Grundlaget for lytternes og seernes redaktørs virksomhed	s. 26
4. Sager hos Pressenævnet og LSR	s. 27
Pressenævnet	s. 27
Ankesager hos lytternes og seernes redaktør	s. 27
5. Tabeller	s. 28

Forord

Til DR's bestyrelse

DR's lytter- og seerredaktør (LSR) skal i henhold til lovgivningen hvert halve år rapportere til DR's bestyrelse. I den seneste rapport er der foretaget en række redaktionelle valg, som har gjort rapporten mere fokuseret, mere koncentreret og mere illustreret.

For at give et overblik er der et resumé på side 3. Det omfatter både faktuelle tal og temaer samt udvalgte emner, som LSR kommenterer. Det relevante talgrundlag på baggrund af LSR's registreringer finder man i kapitel 2.

Dernæst følger en gennemgang af brugernes henvendelser gennem det seneste halve år samt omtale af enkelte, udvalgte ankesager, som LSR har behandlet. De er taget med, fordi de på den ene eller anden måde rummer særlige aspekter.

Endelig er der en kortfattet oversigt over afgørelser fra Pressenævnet vedrørende DR og ankesager afgjort hos LSR.

Arbejdet er i halvåret foregået i en god ånd med de nærmeste samarbejdspartnere, DR Etik, DR Jura samt generaldirektør Maria Rørbye Rønn og hendes medarbejdere.

Seniorkonsulent Mikkell Vincentz Pedersen har såvel i det daglige arbejde som selve rapportskrivningen ydet et værdifuldt bidrag.

Jesper Termansen
Lytternes og seernes redaktør i DR
Juni 2021

1. Resumé

- Antallet af kritiske henvendelser ligger i år på 10.481. En meget lille stigning fra sidste halvår. Antallet af 'roser' udgør i dette halvår 584, hvilket er en væsentlig stigning i forhold til sidste halvår.
- Tre meget store temaer dominerede brugernes henvendelser. Der var tekniske problemer med DR's Melodi Grand Prix-app i forbindelse med Dansk Melodi Grand Prix 2021. Mange klagede over Aftenshowets interview med tidligere studievært Jes Dorph-Petersen. Endelig mødte DR's nye børneserie, 'John Dillermand', omfattende kritik. Covid/Corona fyldte fortsat meget i henvendelserne til DR. Især kritiserer seere, at DR viser ubehagelige billeder af nåle og vaccination. Seerne roste i høj grad DR's højskolesangdag – 'Live fra Højskolesangbogen'.
- Antallet af lydklager ligger atter på et stabilt niveau efter en markant stigning sidste år.
- LSR har undersøgt sprogklagerne tilbage fra 2018. Antallet ligger stabilt med ca. 500 halvårlige kritiske henvendelser.
- Antallet af ankesager var 19, hvilket er højt. Godt 20 procent fik medhold eller delvist medhold. Blandt de sager, som er omtalt, er en sag om programmet 'John Dillermand'. Sagen er nævnt, da den anviser en måde at håndtere et dilemma på i forhold til en klager, som selv har oplevet seksuelt misbrug. Desuden er en ankesag om 'Aftenshowets' interview med Jes Dorph-Petersen nævnt. Sagen rummer ud over selve klagen også væsentlige aspekter i den løbende debat om, hvordan DR håndterer vrede kommentarer. Endelig omtales en sag om DR's kunstprogram 'Arty Farty', hvor påstanden fra klageren var, at DR begik "symbolsk mord" på en tidligere institutleder ved Det Kongelige Danske Kunstakademi ved at DR fremstillede en buste af kvinden og lod den smide i vandet.
- DR har retningslinjer for fairness og omtale af personer. Dog har DR i visse tilfælde – ifølge LSR - en diskutabel praksis i forhold til den beskyttelse, som det enkelte individ har krav på i forhold til omtale. Det samme gælder retningslinjerne om at undgå at være for tæt på den ene part i en sag. Dette emne bliver behandlet i afsnit 2.

2. Redaktørberetning

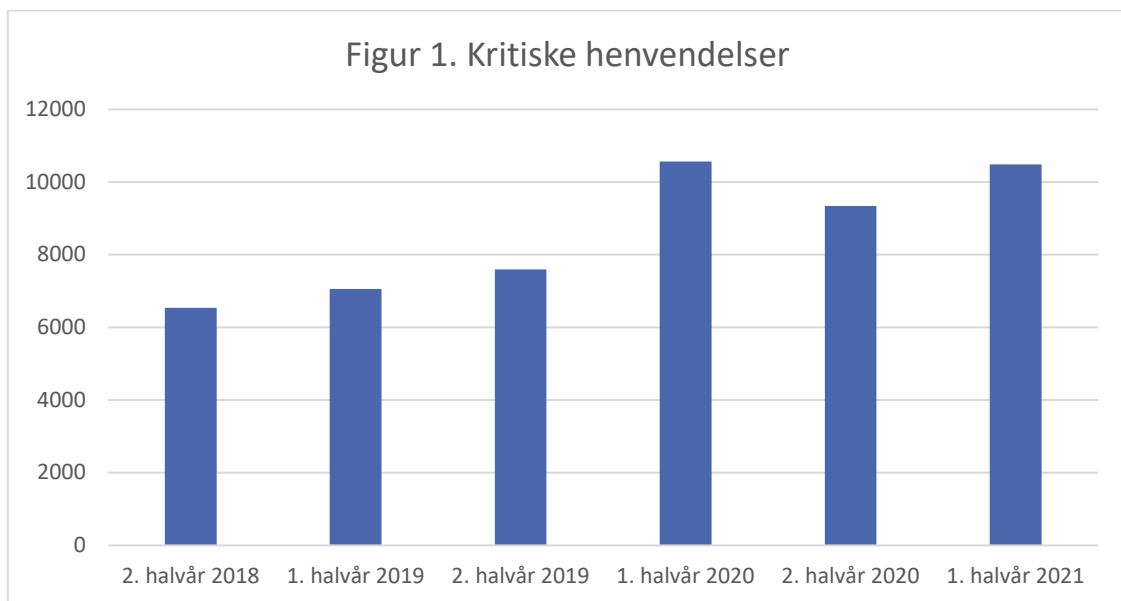
Brugernes kritik og ros af DR - temaer og tendenser

Det hører med til lytternes og seernes redaktørs (LSR) opgave at give bestyrelsen et retvisende billede af den kritik og den ros, som DR får fra seere, lyttere og brugere. Perioden januar til juni 2021 rummer meget forskellige temaer i forhold til kritik. Programklager til DR besvares af enten den relevante redaktion eller af DR Licens- og Programservice.

Lytternes og seernes redaktør gennemgår hvert halvår samtlige henvendelser i DR's henvendelsessystem, som kommer fra brugerne i kategorierne "klager", "fejl" og "ris og ros." Alle henvendelser kategoriseres af LSR i overordnede tematiske kategorier. På denne måde sikres et overblik over henvendelsestyperne, og LSR får et konkret indblik i hvilke temaer, programmer og områder brugerne henvender sig om. Det giver mulighed for en løbende monitorering - til brug for LSR's afrapportering til DR's bestyrelse.

Lytternes og seernes redaktør registrerede og kategoriserede 10.481 antal kritiske henvendelser i perioden januar – juni 2021. Dermed fortsætter det stigende niveau af kritiske henvendelser, som har vist sig i de senere år. I perioden andet halvår af 2020 (juli - december) var tallet 9342.

Udviklingen af kritiske henvendelser perioden 2018 – 2021 fordelt på LSR's halvårlige registrering og optælling ser ud som følger:

Det samlede antal kritiske henvendelser til DR er formodentlig højere. Da der ikke foreligger tal for henvendelser og kommentarer til DR via sociale medier, er henvendelser og kommentarer ad den vej ikke med.

Forhold uden for DR's programvirksomhed - for eksempel licenshenvendelser samt kritik fra besøgende, koncertgængere m.m. - er ikke medtaget i denne opgørelse.

LSR kategoriserer henvendelserne ud fra brugernes egne ord. Hvis en person for eksempel gør opmærksom på, at der er en fejl i et program, så undersøger LSR ikke, om brugeren har ret i sin kritik. Der bliver derfor ikke i dette arbejde eller i afrapporteringen taget stilling til, om brugerens kritik er korrekt eller berettiget. I denne halvårsrapport bliver der igen i år også registreret henvendelser kategoriseret som "ros" fra brugerne.

Kategorierne er udarbejdet af LSR med henblik på at kunne spore udviklingen inden for en række tematiske områder. Se tabellerne bagerst for en samlet oversigt.

LSR vil i denne rapport redegøre for udviklingen i nogle af de temaer, som erfaringsmæssigt går igen år for år.

Store temaer

Halvåret har - som med tidligere halvår - budt på en række store temaer, som har fået brugerne til tasterne og kontaktet DR via DR's officielle henvendelsessystem. Halvårets absolut største klage- og kritiktema, som udløste ca. 220 registrerede klager fra seere og brugere, skyldtes tekniske udfordringer med DR's **Melodi Grand Prix-app** i forbindelse med afholdelsen af Dansk Melodi Grand Prix 2021. Brugernes kritik gik på, at de fik en fejlmelding, når de oprettede sig som bruger. Desuden oplevede de problemer med at afgive stemmer under showet. Også i forbindelse med Eurovision Song Contest 2021 i maj havde en del brugere tekniske problemer med at stemme. Mange seere skrev også til DR, fordi de savnede Ole Tøpholm som kommentator på programmet. Han var dette år erstattet af radioværterne Henrik Milling og Nicolai Molbech, der guidede de danske tv-seere gennem den musikalske popfest, der blev sendt på DR1 den 18., 20. og 22. maj.

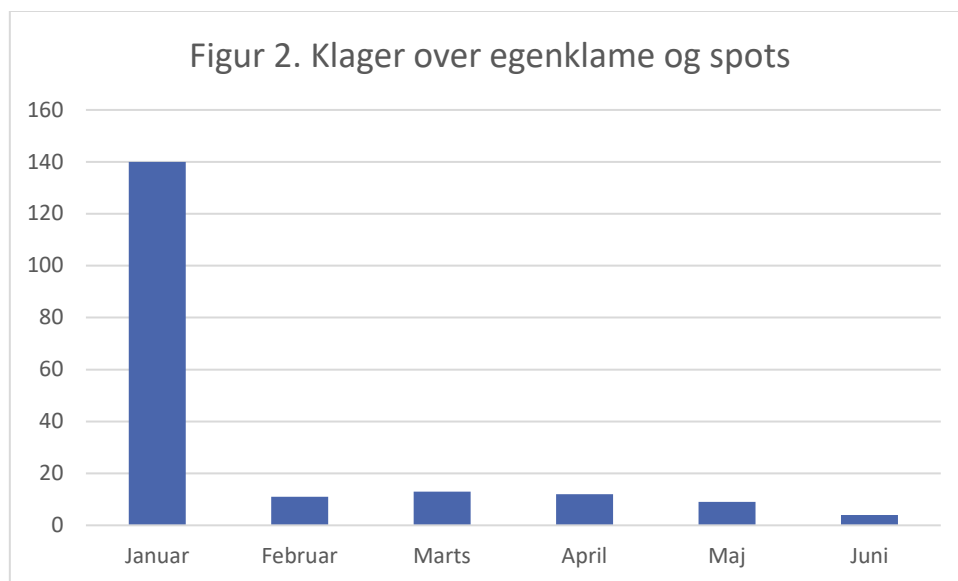
Af andre store temaer, der fik flere hundrede til at skrive til DR, var et kritisk interview med tidligere TV 2-vært **Jes Dorph-Petersen** i **Aftenshowet** den 6. januar 2021 (se omtalen s. 12) og DR Ramasjangs nye børneprogram '**John Dillermand**' (se omtalen s. 15).

Aftenshowet havde Jes Dorph-Petersen som gæst den 6. januar. Interviewet fik mange brugere til at skrive til DR, og én førte til en ankesag. Foto fra udsendelsen (© DR)

Store begivenheder giver ofte mange henvendelser. DR dækkede i januar **indsættelsen af den amerikanske præsident Joe Biden**, og i den forbindelse transmitterede DR hans 20 minutter lange indsættelsestale d. 20. januar 2021. Det fik en hel del brugere til at skrive til DR. Klagerne gik på den simultantolkning, som lå oven i Bidens tale og gjorde det vanskeligt for mange brugere at høre præsidentens ord på originalsproget. Mange klagede også over, at tolkens oversættelse var dårlig: *"Hold op en dårlig oversætter i brugte til indsættelsen af Joe Biden. Kunne man ikke bare få lov at høre hvad manden siger"*, skrev en bruger. En kommentar, der ligger i tråd med de mange kritiske henvendelser, DR modtog i forbindelse med transmissionen.

Nogle gange får mindre justeringer brugerne til at reagere. Mange klagede i dette halvår over "egenreklame og spots" på DR's kanaler. Det vil sige DR's egen omtale af kommende programmer. Da DR i januar dækkede **VM 2021 i herrehåndbold**, kunne seere på DR1 op til den store finalekampe mellem Danmark og Sverige den 31. januar følge med i nedtællingen til kampen på et ur i hjørnet af skærmen på DR1 live-signalet. Mange seere gav udtryk for, at det var både irriterende og forstyrrende. Nogle påpegede, at nok var det en stor sportsbegivenhed, men det var for meget med et nedtællings-ur permanent placeret i skærbilledet uanset programtypen - og så i flere dage. Kritikken fra brugerne i januar kan afspejles i det meget store antal klager i kategorien, der dette halvår ligger på 189.

Et andet af halvårets relativt store klagetemaer opstod, da vært Kåre Quist en aften i TV Avisen omtalte en ternings "fire sider". Det fik efterfølgende mange seere til at skrive til DR og påpege, at en terning har seks sider.

Covid-19 og corona-dækningen har fyldt meget det seneste halvandet år. Første del af 2021 blev ingen undtagelse. Også i henvendelserne fra brugerne. LSR gennemgik detaljeret og analyserede i halvårsrapporten for første halvår 2020 henvendelserne til DR relateret til corona. Selv om antallet ikke er på samme høje niveau som i de sidste to halvårige opgørelser og registreringer, modtog DR også i perioden januar til juni 2021 mange corona-relaterede henvendelser. Brugere reagerede på forskellige ting, men mange henvendelser gik blandt andet på kritik af **billeder af vaccinstik**, som

nogle brugere finder ubehagelige. Mange skriver, at de er trætte af at se dækbilleder og illustrationer med nåle og stik i forbindelse med DR's dækning og omtale af vaccine.

 UDLAND

OVERBLIK Hvem er i gang, og hvilke vacciner skydes i armene verden over?

Alverdens lande har påbegyndt store vaccinationsprogrammer, endnu flere er på vej.

Mange brugere fandt det ubehageligt, at artikler om vacciner skulle illustreres med stik. Artikel fra dr.dk. Der blev ikke klaget over denne specifikke artikel. (Foto: Claudio Reyes © Scanpix)

Nogle brugere mener også, at DR er for kritiske over for regeringens nedlukningsstrategi, mens andre påpeger, at DR ikke er kritiske nok. Der er tillige kritik fra brugere, der oplever forsinkede opdateringer eller har fundet fejl i corona-tal på dr.dk. DR modtog i februar en hel del kritiske henvendelser fra brugere, der var utilfredse med DR's omtale af sygeplejerskers "corona-bonus" i forbindelse med OK21. Flere brugere mente, at DR fremstillede det som om, at Dansk Sygepleje Råd ønskede en "corona-belønning", hvilket de ikke mente var retvisende. En **fejlagtig information i en artikel på dr.dk** om den smitsomme B117, fik også straks reaktioner fra brugerne. De gjorde opmærksom på, at anbefalingerne i artiklen var ukorrekte og potentielt skadelige. DR rettede hurtigt fejlen.

En **artikel på dr.dk om fænomenet "sugar dating"** fik også mange brugere til at reagere med kritik. Flere mente, at artiklen om børn, der ned til 12 år "sugar dater eller sælger sex for penge", var kritisabel. Artiklen omhandlede voksne, der køber seksuelle ydelser af børn, påpegede flere og mente, at det skulle fremhæves, at dette er ulovligt. *"Det er ikke at sælge sex, det er udøvelse af pædofili. Det er stærkt kritisabelt at DR bruger et sprog om dette, der ikke anerkender hvad der reelt foregår i følge dansk lovgivning"*, skrev en bruger blandt andet i sin kritik til DR.

Når DR laver store fællesprogrammer, får det ofte reaktioner fra brugerne. Da DR for 12. gang sendte **Danmarks Indsamling**, fik det forventeligt en del reaktioner fra seerne. Tinghallen i Viborg dannede

lørdag den 6. februar rammen om 'Danmarks Indsamling 2021's store show på DR1. Nogle mente, at der ikke var tale om indsamling, hvis der var præmier i programmet, og andre bemærkede, at afstanden mellem medvirkende - af corona-hensyn - ikke blev overholdt.

Det populære program **'Morgensang'** på DR1, hvor seere hver morgen kunne synge med på to sange efter en kort opvarmning, fik en del reaktioner. Mange var glade for programmet, men der er også kritik af, at der ikke var nok sange, man kunne synge med på. Der var også kritik af for mange engelsksprogede og ukendte sange, og mange brugere ønskede dirigent Philip Faber tilbage.

Tekniske ændringer og ændringer på kanaler og programmer afføder ofte reaktioner. DR modtog i første halvår af 2021 kritiske henvendelser om det nye design af dr.dk, der blev lanceret i efteråret 2020. Mange af henvendelserne kritiserer, at billederne er for store og fylder for meget på forsiden af dr.dk, og at designet ikke er pænt.

DR's beslutning om at stoppe mediemagasinet **'Mennesker og medier'** med vært Kurt Strand, mobiliserede også en del af lyttere til kritik af beslutningen. Mange har fulgt programmet i årevis og var ærgerlige over, at DR har valgt at lukke P1-programmet.

For lidt musik. Det var temaet blandt de **P2-lyttere**, der skrev ind og var utilfredse med kanalen. De var utilfredse med en tendens i programfladen på P2, og mente, at der var for lidt klassisk musik og for meget tale og snak.

I begyndelsen af det nye år ændrede **'21 Søndag'** udseende og studiedesign. Det fik også en del brugere til kontakte DR med kritik. De mente blandt andet, at den nye grafik i studiet var svær at læse og ikke så god som den gamle.

DR modtog i marts en hel del henvendelser om DR's brug af navnet **Hviderusland/Belarus**. En bruger skrev blandt andet: *"Jævnfør jeres egen artikel om den officielle ændring hos Udenrigsministeriet fra Hviderusland til Belarus, er det vel på sin plads at DR også begynder at omtale Belarus som Belarus"*. Flere skrev, at det kunne være godt, hvis DR ville overveje fremover at kalde landet for Belarus, og at det ville være et godt signal at sende - særligt som public service-medie.

Blev der lavet giftig te i det populære program **'Alene i vildmarken'**? Det var der flere, der skrev ind til DR og advarede om. Flere påpegede, at en af de medvirkende ca. 25 minutter inde i afsnit to i den nye sæson går og plukker Gyldenris til at lave te. Seerne gjorde opmærksom på, at det forhåbentlig ikke var den giftige Gyldenris, men Brandbæger, som skulle indtages.

Prins Philips død og begravelse blev dækket af DR på såvel radio, tv og digitalt. Det afstedkom mange henvendelser. Den 10. april kunne brugerne på dr.dk overraskende nok under "Seneste nyt" læse, at Prins Charles var død. *"Mon ikke der skulle have stået Philip?"*, skrev en bruger. Som LSR også registrerede i forbindelse med Prins Henriks begravelse i 2018, er brugerne meget opmærksomme på, hvad og hvordan der kommenteres i forbindelse med store nationale og royale begivenheder. Mange brugere skrev ind med kritik af DR's live-dækning på DR1 af selve begravelsen af Prins Philip den 17. april 2021. Brugerne mente, at der blev snakket for meget og ikke udvist tilstrækkelig respekt i forbindelse med ceremonien. **Valget i Grønland** og DR's dækning af begivenheden i april medførte en stribe reaktioner, hvor langt de fleste drejede sig om fejl i stednavne og geografiske forhold i Grønland.

DR's dækning i primært maj måned af konflikten i Mellemøsten mellem **Israel og palæstinensere** i Gaza, var også et af de temaer, der fyldte meget. DR modtog tillige i maj en del klager over, at DR ikke dækkede demonstrationer i blandt andet København til støtte for syriske flygtninge.

Lørdag den 12. juni kollapsede fodboldlandsholdspilleren Christian Eriksen midt under **Danmarks EM-åbningskamp mod Finland i Parken**. DR transmitterede kampen på DR1 og DRTV. Kampen blev midlertidigt suspenderet. Efter omkring halvanden times uvished meddelte Det Europæiske Fodboldforbund, UEFA, at Christian Eriksen var vågen og stabil på Rigshospitalet, og kampen blev genoptaget. DR modtog en stribe henvendelser via det officielle henvendelsessystem. Der var både ris og ros. Mange skrev med ros til DR Sportens kommentatorers håndtering af den dramatiske begivenhed og roste tillige, at DR havde valgt hurtigt at afbryde UEFA's tv-billeder af den livløse Eriksen på banen og klippe til mere neutrale helikopterbilleder over Parken. En bruger skrev for eksempel følgende: *"Tak for jeres værdige måde at dække fodboldkampen på. Tak fordi I ikke gensendte øjeblikket hvor han lå på banen. Tak fordi I filmede udenfor indtil han kom fra banen. Man oplevede at I behandlede ham og hans familie med værdighed."* Andre brugere mente dog, at DR kunne have klippet væk fra de voldsomme billeder endnu hurtigere. En hel del brugere skrev ind dagen efter og kritiserede, at DR dækkede nyheden så intenst. En lytter skrev blandt andet: *"Radioavisen indeholdt udelukkende indslag om en fodboldspiller, der fik hjertestop i en tv-transmitteret fodboldkamp den 12. juni - bla. et interview med en kommentator, der intet nyt kunne oplyse (hvilket det tog lang tid at få sagt). Mon ikke, man ret let kunne finde mere relevant stof til radioavisen?"* Der var efterfølgende også kritik af, at TV Avisen fokuserede for lidt på andre vigtige nyheder. En seer skrev for eksempel: *"Der er et G7 møde i gang og alt den forkortede TV Avis handlede om var fodbold. Der er en verden der stadig udvikler sig uden for fodbold. Det er lidt for sørgeligt når jeg skal ind på CNN og BBC for at finde ud af hvad der sker i verden og ikke kun på en fodboldbane."* I forbindelse med EM 2020, klagede flere seere også over, at DR i sin dækning og transmittering af fodboldkampene samtidig - ifølge seerne - reklamerede for blandt andet TikTok. Desuden var der også utilfredshed med, at DR ikke havde sikret sig rettighederne til at vise kampen Danmark – Belgien på tv.

DR modtog i juni mange henvendelser fra brugere, der efterspurgte DR's dækning af udvisningstruede syrere. Brugerne var utilfredse med, at DR ikke dækkede nyheden tilstrækkeligt.

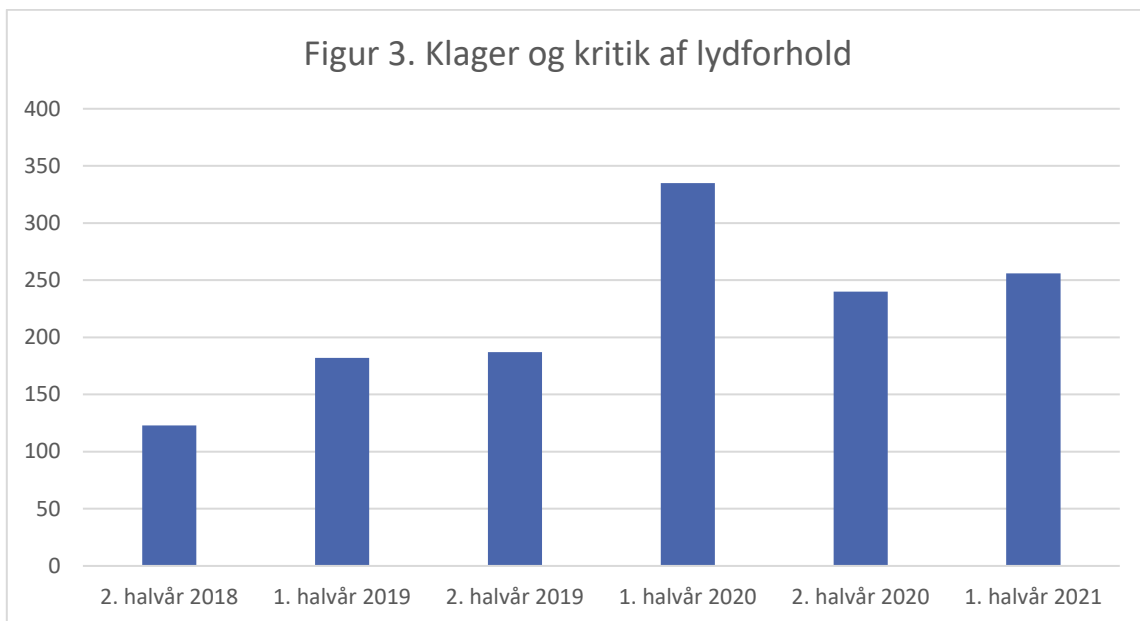
Teknik

Lytternes og seernes redaktør registrerer og gennemgår klager, kritik og ros af **tekniske forhold** omkring DR's programmer. Antallet af kritiske henvendelser over tekniske forhold er i dette halvår 2467. Hvilket er lidt højere end perioden andet halvår 2020, hvor antallet af henvendelser lå på 2103. Se tabel 2 bagest for samlet overblik over typer og antal tekniske henvendelser.

Megen kritik af teknisk karakter drejer sig om **streaming og DR's apps**. Især giver DRTV problemer for nogle brugere med at streame DR's programmer. Mindre tekniske fejl og udfald giver ofte hurtigt reaktioner. Som for eksempel da der manglede undertekster på udenlandske tv-programmer i perioden omkring den 5. februar. Især tv-serien 'Atlantic Crossing' gav en del henvendelser fra seere, der savnede undertekster. Da TV Avisen den 15. april ikke kunne ses på DRTV, gav det også en hel del henvendelser. **Rettigheder til udsendelser**, der er enten er udløbet eller mangler, er et andet tema,

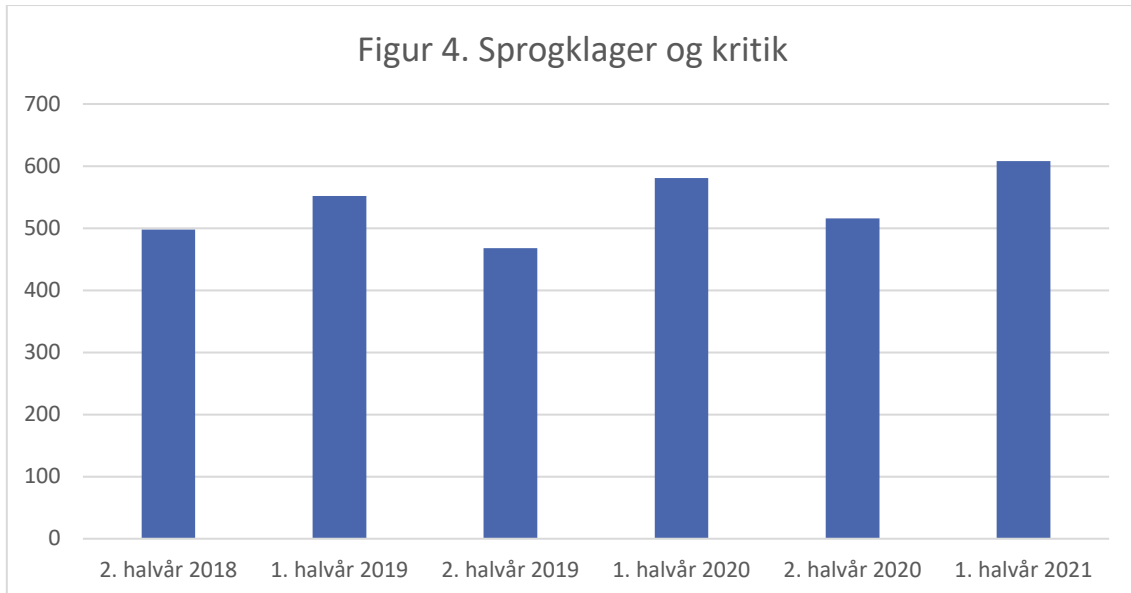
der får brugerne til at kontakte DR. Der er en seere, der kritiserer de korte perioder, hvor de kan se udsendelser på DRTV, eller de forstår ikke, hvorfor nogle tv-udsendelser ikke kan ses, hvis brugeren benytter en internetforbindelse. DR modtog også henvendelser fra brugere, der ikke kunne se DR's tv-programmer på deres smart-tv eller oplevede problemer med streaming af DR's indhold via ældre versioner af Apple TV. Brugere, der benytter specifikke tv-fabrikater, skrev også ind til DR og gjorde opmærksom på, at de ikke kunne se live-tv via HbbTV. Afviklingsproblemer i live-radioproduktionen, er også noget lytterne skrev ind om og kritiserede udfald og dårlige mobilforbindelse. DR modtog i maj måned en hel del henvendelser fra brugerne om problemer med afspilning på appen **DR Lyd**, hvor nogle brugere oplevede, at flere lydspor kørte oven i hinanden.

Henvendelser om lyd på tv og radio er et stort og tilbagevendende tema. LSR har registreret henvendelser af denne type løbende i perioden 2018 - 2021. DR oplever stadig brugere, der henvender sig med problemer med lyd. Henvendelserne drejer sig om kritik af jingler og baggrundsmusik på radio og tv, lydniveauer og utydelig tale. Antallet har ligget relativt stabilt i perioden. I 2020 oplevede DR dog flere henvendelser om lydproblemer. Det kan måske forklares ud fra corona-situationen, hvor flere brugte DR's tilbud på radio og tv grundet landets nedlukning. Dette var en periode (især marts og april 2020) hvor DR generelt modtog mange henvendelser (se LSR halvårsrapport 1. halvår 2020). I dette halvår ligger tallet på 256.

Henvendelser om sproget fylder stadig meget i henvendelserne til DR. LSR registrerede i dette halvår 608 henvendelser, der relaterede sig kritisk til sprogforhold i DR's indhold. Henvendelserne er mangeartede og drejer sig om både korrekturfejl, stavfejl mm., men også selve sprogbrugen, udtryk og bandeord kommer brugerne ind på. LSR lavede en grundig undersøgelse af sprogrelaterede henvendelser i første halvår 2018. Det numeriske antal kritiske henvendelser om sprog har siden 2019 ligget stabilt på et niveau omkring 500 pr. halvår. Set i forhold til at det samlede antal

henvendelser er steget i perioden, udgør sprogklagerne en relativt mindre andel nu end for tre år siden.

Der blev i dette halvår registreret 584 henvendelser, der entydigt **gav ros til DR**. Sidste halvår blev der registreret 479 henvendelser. Henvendelserne fra brugerne er meget forskelligartede gående på meget forskellige aspekter af DR's programvirksomhed. Der samler sig derfor ikke i dette halvår flere store hovedtemaer, hvor brugerne i særlig grad har været glade for DR's programmer og indhold og har givet udtryk for det via DR's henvendelsessystem. Dog har programmerne 'Sara og Monopolet' på P4 og 'Morgensang' på DR1 fået megen ros. Da Ole Kibsgaard og Kaya Brüel takkede af i forbindelse med sidste afsnit af 'Morgensang', skrev mange brugere ind med ros, og med tak til DR for et godt program. Brugerne skrev ind med meget specifik ros af enkelte artikler og programmer, som de synes giver mening, er vigtige eller godt lavet. Det bør nævnes, at højskolesangdagen 'Live fra Højskolesangbogen' i april i lighed med tidligere gav anledning til mange roser fra seerne.

DR's svar på afsnittet om Dansk Melodi Grand Prix:

DR modtager altid et betydeligt antal brugerhenvendelser i forbindelse med visning af events med høje seer- og deltagerantal. Henvendelserne kan være af forskellig karakter og både indeholde ris og ros. Henvendelser om oplevede udfordringer hos seerne og brugerne skyldes ikke nødvendigvis fejl i DR's apps eller i afstemningssystemet, men kan skyldes tekniske udfordringer uden for DR fx forsinkelser hos den eksterne leverandør ifm. verificering af enheder med en SMS-kode.

For at hjælpe seere og brugere med udfordringerne, som bl.a. kan opstå i DR's Melodi Grand Prix-app, har DR udarbejdet en kontaktfunktion i appen, som fører direkte til

kontaktformularen til fejlmelding. Det er for at sikre, at det er enkelt og let for brugerne at fejlmelde i kontaktformularen. DR overvågede fejlmeldinger under afholdelse af MGP for børn og Dansk Melodi Grand Prix 2021, og DR kunne derfor hurtigt reagere på henvendelser om tekniske fejl i appen, ligesom hovedparten af brugerne fik svar og support, mens showet var i gang.

Udvalgte ankesager i halvåret

Jeg har valgt at omtale tre af de 19 ankesager, som jeg i det forløbne halve år har afgivet indstilling i. De er trukket frem, fordi de på den ene eller anden vis berører et nyt og væsentligt aspekt inden for DR's etik. Ankesagerne er ikke kun konkrete afgørelser i klager over DR. I nogle tilfælde stiller ankesagerne spørgsmål til selve det etiske grundlag og fortolkningen af dette. Og dermed kan sagerne være med til at sætte en standard og konkretisere og præcisere DR's egne etiske retningslinjer. For selv om DR har det mest omfattende sæt af interne presseetiske retningslinjer i Danmark, så dukker der bestandigt nye spørgsmål op i forhold til fortolkning af de ofte brede formuleringer, der står i DR's etiske retningslinjer. Det giver anledning til interessante og konstruktive drøftelser mellem LSR, DR Etik, DR Jura og generaldirektøren om, hvordan retningslinjerne skal forstås og anvendes i praksis. Det kan måske virke teoretisk. Men som jeg i det følgende vil vise, udspringer mange spørgsmål af almindelige brugeres undren og til tider utilfredshed med de valg, som DR foretager i programmer og artikler. Det er ikke et mål i sig selv at producere nye retningslinjer. Det kan virke hæmmende på udfoldelsesmulighederne. Men det må være et vigtigt mål at skærpe og løbende præcisere, hvad DR selv opfatter er den standard, man gerne vil stille op for sine programmer og artikler.

Nogle af DR's etiske retningslinjer følger af lovgivning. LSR kan ikke tage stilling til dette. Men der er også retningslinjer, som rummer en blanding af presseetik, lovgivningskrav og ledelsesret. Det er ikke altid nogen let sag at navigere i dette farvand. LSR går uden om felter, der ligger uden for LSR's kompetence, og dermed holder sig til det rent presseetiske. I det forløbne halve år har der således været flere drøftelser af kompetenceforhold.

Alle afgørelser fra LSR er samlet i ankesagsindekset på dr.dk/lsr.

Jeg vil fra og med denne rapport ikke længere omtale og gennemgå alle halvårets ankesager, men til gengæld trække nogle enkelte frem, fordi de rummer nye aspekter eller har et bredere perspektiv i forhold til DR's presseetiske retningslinjer.

Vrede mod værten i 'Aftenshowet'

'Aftenshowets' interview den 6. januar med den tidligere vært på TV2 Jes Dorph-Petersen tiltrak sig meget stor opmærksomhed. Sagen er ikke kun fremhævet på grund af de usædvanligt mange henvendelser. Den berører også en aktuell diskussion om, hvad værter og andre DR-ansatte må tåle af negative kommentarer på sociale medier, og hvordan DR på sin side forventes at kommunikere med brugere, der er kritiske.

I begyndelsen af 2021 gav Jes Dorph-Petersen et interview til dagbladet Politiken. Den tidligere TV2-vært kritiserede sin forhenværende arbejdsplads, TV2, og det advokatfirma, som havde foretaget en intern undersøgelse på tv-stationen af MeToo- og sexismen-anklager. Af artiklen fremgik

det, at Jes Dorph-Petersen var anklaget af to kvinder for at have udsat dem for seksuel chikane ved to episoder for henholdsvis 20 og 18 år siden. Jes Dorph-Petersen gav udtryk for, at han følte sig retsløs i den proces. Det ville han gerne uddybe offentligt.

'Aftenshowet' interviewede Jes Dorph-Petersen, hvor han var den eneste gæst til at belyse emnet. Hverken TV2 eller de kvinder, der havde anmeldt episoderne, ønskede at deltage. Interviewet var langvarigt, og det var tydeligt, at Jes Dorph-Petersen flere gange følte ubehag ved at blive foreholdt kvindernes udsagn. Han protesterede også et par gange, hvor han gav udtryk for, at interviewerens gik for tæt på.

Der kom efterfølgende mange klager til DR. En enkelt ankede sin sag til LSR. Sagens klage tema var meget typisk for de mange seerhenvendelser. Tendensen i kritikken var, at indslaget ikke overholdt DR's retningslinjer for saglighed og objektivitet. Kritikerne mente også, at DR's vært krydsforhørte gæsten på en måde, der var i modstrid med DR's etiske retningslinjer. En del kritikere gav udtryk for, at interviewerens var drevet af egne personlige holdninger og modstand mod gæsten. Det var også kernen i klagerens ankesag.

Klageren fik ikke medhold i sine påstande. DR er i henhold til sine etiske retningslinjer forpligtet til at bringe alle relevante sider af en sag. Jes Dorph-Petersen var en partskilde. Han gav udtryk for sin egen opfattelse af sagen. Da ingen af de to kvinder, som Jes Dorph-Petersen omtalte (og hvor han gav udtryk for, at den ene talte usandt) eller en repræsentant for TV2's ledelse, var til stede i 'Aftenshowet', var værten forpligtet til at stille kritiske spørgsmål på deres vegne. Gæsten gav udtryk for utilfredshed med, at værten gik i detaljer med hændelsesforløbet for tyve år siden. Det var dog både værtens ret og pligt at spørge detaljeret til tv-værtens forklaring og sammenholde den med de oplysninger, som kvinderne havde afgivet.

I min gennemgang af ankesagen redegjorde jeg for, at der ikke var noget i interviewerens udtalelser eller adfærd, som tydede på, at interviewerens havde haft en personlig dagsorden i forhold til Jes Dorph-Petersen. Intervieweren holdt derimod fast i sine relevante, kritiske spørgsmål. Jes Dorph-Petersen er særdeles erfaren og medievant. Derfor havde DR grund til at forudsætte, at han var bekendt med spillereglerne. Den tidligere tv-vært havde selv valgt at gå i pressen med sin kritik af TV2-undersøgelsen, og derfor måtte han forvente, at ikke kun Politiken, men også andre medier ville følge sagen op. Han havde frivilligt sagt ja til at deltage i 'Aftenshowet.' Det bør understreges, at Jes Dorph-Petersen ikke selv klagede til DR over interviewet. Men Jes Dorph-Petersen havde en meget betydelig tilhængerskare på sociale medier, og de var i dagene efter interviewet med til at nære en massiv kritik af DR og specifikt interviewerens, der havde stået for interviewet med den tidligere TV2-vært.

Alene i DR's henvendelsessystem kom der i dagene efter interviewet ca. 100 henvendelser. I ugerne og månederne efter indløb der fortsat kritik og kommentarer fra seerne. Også LSR modtog i kontorpostkassen mails med kritik.

Intervieweren fra 'Aftenshowet' gav et interview til journalisternes fagblad, Journalisten, hvor hun fortalte om de store personlige omkostninger, hun følte, at den massive kritik havde haft for hende. Det havde i en periode slået hende helt ud.¹

Reaktionerne – over eller inden for strengen

Sagen rejser spørgsmålet, hvad en vært - eller anden ansat for den sags skyld - skal finde sig i. Men den bør også give anledning til overvejelser om, hvordan DR selv kommunikerer, og hvilken indflydelse det har.

Det er mit indtryk, at problemet med personlige kampagner og negative kommentarer er størst på de sociale medier og måske endda mest i forhold til, hvad nogle skriver på ansattes og medvirkendes egne personlige sociale profiler. Det er også en del af LSR's arbejdsfelt.

Der står i lovbekendtgørelsens afsnit om lytternes og seernes redaktør, at DR's bestyrelse har ansat lytternes og seernes redaktør til at *"overvåge DR's behandling af henvendelser fra lyttere, seere og brugere, herunder klager over DR's virksomhed, med henblik på at sikre en høj programetik og journalistisk standard i den samlede programvirksomhed"*.

Derfor er det en del af arbejdet at følge med i, hvorledes kontakten med brugerne foregår. Det er også på den baggrund, at jeg har deltaget i et par møder om DR's svarpolitik.

Det er individuelt, hvad man opfatter som 'en hård tone'. Det kan vanskeligt sættes på en formel. Jeg har gennemgået de mange reaktioner, som kom både i januar og i februar fra DR's seere ind i det officielle kontaktsystem vedrørende interviewet i 'Aftenshowet'. Når man ser bort fra nogle enkelte undtagelser, har tonen i den kritik været skarp, men kommentarerne har drejet sig om indholdet. En del har brugt ord om interviewet som 'tåkrummende', 'påvirket af MeToo', 'partisk', og nogle mente, at intervieweren var 'frastødt af Jes Dorph-Petersen'. Det er dog indlæg, som har forholdt sig til indholdet i interviewet.

Det er ikke rar læsning for en interviewer. Men på den anden side må man som interviewer være klar over, at når man tager så følsomt et emne op med én af Danmarks tidligere populære tv-værter, så vil det give negative henvendelser. Det er forventeligt, at mange retter deres vrede mod værten. Det er også forventeligt, at interviewerens kritiske spørgsmål bliver opfattet som partiske. Det er et reaktionsmønster, som kendes fra andre sager.

Når DR åbner for, at brugerne kan henvende sig med ris og ros, må man regne med, at der også kommer kritik. Det samme gælder, når DR opfordrer lytterne til at sende kommentarer ind til radioprogrammer på sms.

Så længe kritikken holder sig til indholdet, må den tolereres. Bliver den personlig og medfører vulgære og nedsættende kommentarer i forhold til en person, går den over strengen. Det bør ikke tolereres. Trusler skal under ingen omstændigheder accepteres.

Som lytternes og seernes redaktør ser og hører jeg både sagen fra DR og fra nogle brugeres side. På den ene side er der medarbejdere, som er frustrerede over barske kommentarer eller vedvarende

¹ <https://journalisten.dk/blev-kaldt-hystade-smatso-og-rejekaelling-jeg-lavede-det-interview-der-skulle-laves-den-dag/>

kritik af programmer fra den samme kreds af personer. Men på den anden side står der også brugere, som er frustrerede over, at DR – efter deres opfattelse – i stadig stigende grad lukker af for kontakten med lyttere, seere og læsere, som gerne vil give deres mening til kende om indholdet.

Det må være op til DR's ledelse at afgøre, hvorledes man værner og beskytter sine ansatte mod verbale overfald og chikane. Herunder hvorledes værterne håndterer kommentarer i forhold til deres virke i DR og i forhold til dem selv som privatpersoner. Det ligger selvsagt uden for LSR's område.

Men journalistik vil altid afføde reaktioner – også vrede. Her bærer både DR og medarbejderne selv et ansvar i kraft af, hvad man vælger at lægge ud på sociale medier. DR er jo selv en stor aktør på sociale medier, hvor DR gerne vil bruge disse medier til at skabe opmærksomhed om programmer. Når man vælger artikler og video- eller lydklip, som vækker størst interesse og flest følelser, må man også regne med, at det vil medføre negative kommentarer.

Jo mere DR bruger sine værter til at eksponere bestemte programmer, jo større er også den potentielle risiko for ubehagelige kommentarer gående på personer.

Sagen med Jes Dorph-Petersen understreger vigtigheden af, at DR fortsætter arbejdet med en intern afklaring af, hvor man selv trækker grænserne. Det er en næsten umulig diskussion at føre frit i luften svævende fra konkrete eksempler.

'John Dillermand' – en balance

DR Ramasjang lancerede begyndelsen af 2021 en animationsserie for de mindste børn om figuren 'John Dillermand'. Det særlige var, at 'John Dillermand' har et langt 'kønsorgan', (som man ikke ser, da figuren har en form for badedragt på), men 'dilleren' kan bruges til alt muligt som at fange hunde og lægge pølser på grill. Der kom ros fra seerne, men i langt højere grad klager samt ris gennem det officielle henvendelsessystem. I januar alene blev der registreret ca. 80 klager og kritiske henvendelser fra brugerne over programmet, som flere mente var upassende og ikke egnet for børn.

DR's seere kunne i januar 2021 stifte bekendtskab med figuren 'John Dillermand' på DR Ramasjang. Her i S1:E2 hjælper 'John' med at hejse Dannebrog. Programmerne affødte mange kritiske henvendelser via DR's henvendelsessystem (© DR)

En seer klagede til redaktionen og ankede svaret fra DR til LSR. Det særlige var, at klageren selv havde været misbrugt som barn. Klagen gik på, at DR ved at skabe sådan en figur, der ikke kan styre sit kønsorgan, risikerer at rippe op i traumer for den særlige gruppe af børn, som har været udsat for overgreb eller måske står i en situation, hvor de som følge af programmet bliver usikre på, hvor grænserne for voksnes adfærd bør gå.

Hvor stort set al øvrig kritik gik på, at DR gik over stregen ved for små børn at vise en figur med en lang "diller" for, så gik denne klage ind i et dilemma, hvor DR kan vise et program, som bliver opfattet på én måde af de fleste, der ser med, og set på en helt anden vis for den særlige gruppe af børn og voksne, der har været misbrugt seksuelt.

Det vil have været et meget vidtgående indgreb i DR's redaktionelle frihed, hvis man krævede at DR Ramasjang ikke måtte lave 'John Dillermand'. DR havde på forhånd konsulteret en børnepsykolog og foreningen Sex & Samfund, før programmerne blev til. Både psykologen og foreningen havde sagt god for et sådant koncept for børne-tv. På den anden side bør DR også tage alvorligt, at der findes en gruppe af misbrugstruede eller misbrugte børn, som risikerer at få psykiske reaktioner og rykket deres grænser for, hvad der er normal adfærd, sådan som klageren indvendte det. Konklusionen blev, at klageren ikke fik medhold i, at programmet stred mod DR's etiske retningslinjer. DR skulle ikke fjerne 'John Dillermand', sådan som klageren havde krævet det. Men undervejs i processen gav DR et tilsagn om, at man ville drøfte problemstillingen og eventuelle fremtidige programmer med Red Barnet. Organisationen har stor ekspertise inden for netop dette felt i arbejdet med misbrugte børn, og hvordan de opfatter signaler omkring sig.

Sagen blev et eksempel på, at det kunne lykkes at sikre DR's redaktionelle frihed, samtidig med at DR også kunne vise en imødekommenhed over for, at programmet, som trods DR's uantastede ret til at bringe det, også risikerer at have nogle utilsigtede negative følger for børn (og voksne), som har nogle specielt dårlige og traumatiske oplevelser med bestemte voksne, som har krænket dem og overskredet deres grænser.

Ok med busten i vandet

I marts klagede en seer over, at DR i programmet 'Arty Farty' med titlen 'Vi smadrer statuer', havde ladet fremstille en gipsbuste af Katrine Dirckinck-Holmfeld, tidligere institutleder på Det Kongelige Danske Kunstakademi. Tilmed havde man i programmet smidt busten i vandet.

Busten og dens endeligt i vandet var i programmet en reference til, Katrine Dirckinck-Holmfeld. Hun påtog sig i slutningen af 2020 skylden for en happening, hvor hun smed en kopi af en gipsbuste af Frederik den 5. (konge fra 1746-1766) i Københavns Havn. Det skete i protest mod kongens rolle i slavehandel, racisme og undertrykkelse.

Klageren skrev, at DR udsatte den tidligere institutleder for "symbolsk vold og mord" ved nedsænkningen af busten i vand. Den kvindelige kunstner var uden skyld i vold og racisme i modsætning til Frederik den 5., anførte klageren. Happeningen begået af den tidligere institutleder skulle på kunstnerisk vis gøre omverdenen opmærksom på dette, blev det påpeget af klageren.

Desuden mente klageren, at DR misbrugte den tidligere institutleder "på det groveste" ved at DR fremstillede en buste af institutlederen, uden at hun havde givet lov. Klager stillede spørgsmål ved, om det overhovedet var lovligt.

Efter at DR havde svaret og afvist kritikken, ankede klageren sagen til LSR. Jeg gennemgik materialet, og generaldirektør Maria Rørbye Rønn var enig i konklusionen. Udgangspunktet for DR-programmet var at undersøge, hvorfor buste og statuer vækker så stærke følelser hos nogle. Det gjorde DR blandt andet ved at fremstille den nye buste af institutlederen, som stod bag en happening med kongens buste i havnen. Den nyfremstillede buste af Katrine Dirckinck-Holmfeld blev brugt dels som en rekvisit i de interviews, der fandt sted om emnet, dels til den happening, hvor busten ender i vandet, som det skete med happeningen foretaget af institutlederen ved Kunstakademiet. DR forklarede, at ideen om busten blev fostret, fordi Katrine Dirckinck-Holmfeld ikke ønskede at medvirke i programmet. I konklusionen i afgørelsen blev det slået fast, at DR var i sin ret til at vælge fremstillingen af busten og også at bruge den som rekvisit, uanset om Katrine Dirckinck-Holmfeld havde ønsket at medvirke eller ej. Fremstillingen var ikke betinget af det første. Det ligger inden for DR's redaktionelle ret.

Klager fik heller ikke medhold i, at DR burde have forholdt sig til, hvad begrebet "kunst" er. Programmet levede op til den præmis, som DR havde stillet op (hvorfor vækker buste og statuer sådanne følelser), og DR kunne ikke pålægges redaktionelt at skulle definere en grundlæggende kunstopfattelse i den sammenhæng. DR kunne heller ikke – som krævet af klager – forlanges at skulle gengive den historiske baggrund i programmet for den happening, som Katrine Dirckinck-Holmfeld stod for.

Endelig var der hovedkritikken. At DR tilsidesatte god journalistisk etik ved at begå "symbolsk vold og mord" på Katrine Dirckinck-Holmfeld ved at sænke busten ned i vand.

DR forpligter sig til at behandle alle parter fair og redeligt. DR havde spurgt Katrine Dirckinck-Holmfeld om at medvirke – uden positivt resultat. Men det havde for så vidt ikke noget med retten til at fremstille busten at gøre. Der findes ikke bestemmelser i DR's etiske retningslinjer, som understøtter en påstand om, at det at fremstille en buste af en nulevende person og ødelægge den, er at sidestille med "symbolsk vold og mord".

Alligevel rejser sagen nogle interessante spørgsmål: For kan DR kvit og frit fremstille tegninger, buste, billeder, statuer, dukker eller andre gengivelser af konkrete personer og bruge dem, som DR ønsker? Ja, det kan DR, men spørgsmålet er; under hvilket omstændigheder og til hvad?

Her må man se på konteksten. Hvis det sker i satirisk øjemed, er der vide grænser. Er det til andre formål, må bedømmelsen afhænger af, hvad der i øvrigt bliver sagt og gjort i artiklen, programmet eller indslaget. Men der er ikke enkeltpersoner eller grupper, som med henvisning til brud på de presseetiske retningslinjer for DR kan stille krav om at nogen skal forhåndsgodkende, om DR må fremstille buste, billeder eller andre genstande som rekvisitter i sine programmer. Her ser jeg bort ophavsret m.m.

DR's svar på afsnittet 'Reaktionerne – over eller inden for stregen':

Meget af den personlige, nedgørende omtale til værter i sager, som den ovenfor nævnte, sendes ikke via DR's henvendelsessystem eller skrives på DR's egne profiler på sociale medier, men sker direkte på værternes private profiler. Mette Bluhme fik, ifølge hende selv, anslåede 1-2.000 hadefulde beskeder på sine profiler på de sociale medier, ligesom

mange tusinde skrev på Aftenshowets Facebook-side. Det er desværre ikke første gang, at DR oplever voldsomme personlige angreb direkte på vores værter, hvor debatten løber løbsk og går fra at være faglig og saglig til at blive personlig og nedladende, men det er og bliver uacceptabelt. DR tager den hårde tone rettet mod såvel værter som andre DR-ansatte meget alvorligt, og der er på tværs af DR udarbejdet retningslinjer for, hvordan trusler, chikane mv. skal håndteres.

DR's svar på afsnittet 'John Dillermann – en balance':

John Dillermann er uden tvivl det børneprogram, der i nyere tid har fået mest mediemæssig omtale. I kølvandet på debatten har DR også modtaget klager, som har handlet om en "seksualisering af børne-tv", og at programmet skulle være "ude af synk med kønsdebatten". Begge dele har DR ved adskillige lejligheder taget afstand fra, da det ligger meget langt fra både hensigten og børns opfattelse af programmet. Heldigvis har børnene – og deres forældre – taget rigtigt godt imod serien.

Ift. den konkrete sag, som fremhæves, så skal DR, jf. vores etiske retningslinjer, være opmærksom på, hvordan vores indhold modtages af særligt sårbare børn. Det hensyn mener DR, at vi lever op til, men klagen har affødt en relevant diskussion om vores børnemålgrupper. DR har derfor bl.a. afholdt et møde med Red Barnet ang. nævnte klage og om, hvordan balancen mellem at kunne styrke børns kropslighed og hensynet til særligt sårbare børn sikres.

Problematiske identifikation og omtale af personer

Det er både en ret og en pligt for DR at undersøge kritisable - måske kriminelle - forhold. Det er tilmed stof, som har underholdningsværdi og stor publikumsinteresse.

Derfor beskæftiger DR sig i artikler og programmer jævnligt med kritisk fokus på enkeltpersoner, og omtalen omfatter også mulige strafbare handlinger. DR's etiske retningslinjer slår i første kapitel fast, at alle, der medvirker eller omtales, skal behandles fair og ansvarligt. Deri ligger – efter min opfattelse – at man ikke omtaler en person som "svindler", med mindre den pågældende har fået en dom for økonomisk kriminalitet. DR's etiske retningslinjer er generelle og i høj grad åbne for fortolkninger. "Svindel" er ikke et præcist ord, men indikerer dog når emnet er økonomiske aftaler, at en person har begået noget økonomisk kriminelt.

Når DR ønsker i sine etiske valg at værne om værdier som fairness og ordentlighed fordrer det, at man ikke kun snævert ser på, hvad man som minimum skal udvise af hensyn til omtale af en person, men også i sine metoder og sproglige valg er meget påpasselig med, hvad grundlaget er for at omtale en person som kriminel. Ligeledes hører det med i overvejelserne, om DR's brug af midler i den redaktionelle proces står i et passende forhold til målet.

Det er denne etiske diskussion, jeg gerne vil åbne for i dette afsnit.

DR har ikke specifikke retningslinjer for omtale af forbrydelse og kriminalitet – med én undtagelse: Nemlig de særlige regler der gælder for retsreportage. Retningslinjerne i det kapitel gælder for kun den særlige form for reportage, der knytter sig til omtale af før, under og efter, at retten har talt. Grundlæggende slår retsreportage-retningslinjerne fast, at DR ikke dømmes, det gør domstolene. Og at DR ikke identificerer en person, som kan genkendes i en bredere kreds, med visse undtagelser. For eksempel at den pågældende har et betroet job.

Selv om retningslinjerne i retsreportagen knytter sig til denne særlige form for journalistik, rummer de for mig at se så almene, fornuftige og fair retningslinjer, at det forekommer indlysende, at de også kan udstrækkes til at være en del af grundlaget for al anden form for DR-journalistik. Jeg har et par konkrete eksempler til at illustrere dette.

Det første er 'Kontant', og det andet er 'Pengejægerne'. Begge programmer sendes på DR1 og DRTV. Det er populære programmer med meget høje seertal – over en halv million per afsnit. Dertil kommer den omtale, der følger af de artikler, der udkommer på dr.dk i forbindelse med programmerne. 'Kontant' er produceret af DR selv, 'Pengejægerne' af et eksternt produktionsselskab.

'Kontant'

"Den store gavekortkarrusel". Det er titlen på det afsnit af 'Kontant', som blev sendt den 10. marts 2021. I DR's omtale af programmet står der:

"Tusindvis af danskere oplever igen, at gavekort til weekendophold viser sig at være værdiløse. Hotel Klitrosen ved Jammerbugten er kun et af flere hoteller, der må afvise adskillige ulykkelige kunder, der troede, at de skulle på et dejligt ophold. Bag de værdiløse gavekort står et østjysk firma, som stopper med at betale hotellerne og melder sig konkurs."

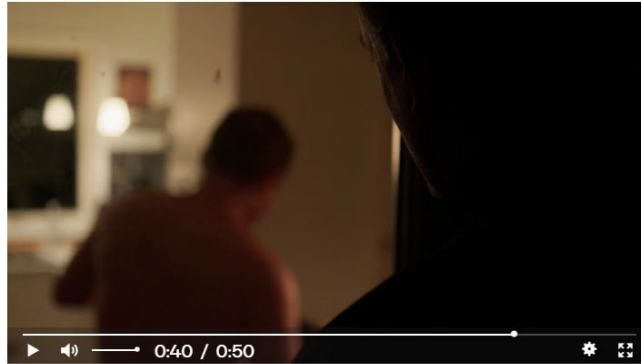
På forsiden af dr.dk bringer DR samtidig med, at 'Kontant' er programsat, en artikel med overskriften: *"Udspekuleret gavekortsvindler har malket kunder for millioner. Manden har systematisk svindlet kunder, kroer og hoteller over hele landet gennem flere år."*

Artiklen viser et billede af den omtalte mand, som nævnes med navn og i teksten kaldes for 'svindler'. I artiklen er indlagt et klip fra programmet, hvor 'Kontants' vært opsøger manden i et sommerhus om aftenen, filmer ind gennem vinduerne, mens værten forsøger at få et interview med manden.

KONTANT

Udspekuleret gavekortsvindler har malket kunder for millioner

Manden har systematisk svindlet kunder, kroer og hoteller over hele landet gennem flere år.

LÆS OP ORDBOG TEKST

I udsendelsen - og i en artikel på dr.dk - kan man se og læse hvordan 'Kontant' opsøger den omtalte og identificerer ham med navn og billede. Her møder Kontant op om aftenen i det sommerhus, hvor han bor.

(Foto fra dr.dk med klip fra udsendelsen © DR)

DR viser en person med navn og billede med påstanden om, at han har "svindlet og malket kunder for millioner i årevis". Jeg bruger ordet 'påstand', fordi han ikke er dømt. Det er DR, som hævder, at denne konkrete mand er en svindler.

DR ville kunne bringe nøjagtig den samme udsendelse og skrive nøjagtig den samme artikel bare uden at nævne mandens navn og vise hans billede. Det ville efter min bedømmelse i højere grad have været i overensstemmelse med DR's etiske retningslinjer om fair og ansvarlig omtale, hvis DR havde fremført kritikken og rejst problemstillingen, men undladt at identificere personen.

I de fleste medier er der et princip om, at hvis en person bærer 'de gyldne kæder', må personen tåle en højere grad af omtale. For eksempel hvis den pågældende har et politisk tillidshverv eller på anden vis en betroet stilling, som gør, at det kan være rimeligt at bringe navn og foto. I eksemplet fra 'Kontant' er der ikke grund til at nævne personen ved navn og foto, da han ikke indtager en særlig position i samfundet. Han har ingen tillidshverv, og den form for "svindel", som DR kalder det, han påstås at have begået, er ikke af så speciel karakter, at det retfærdiggør identifikationen. Lad mig i den forbindelse nævne, at det er en hverdagsagtig hændelse, at nogen bliver meldt for bedrageri. I 2020 modtog politiet godt 54.000 anmeldelser om bedrageri.²

'Pengejægerne'

Programmet 'Pengejægerne' har kørt i to år med anden sæson sendt i vinteren 2021. Det er et dokumentarprogram, hvor redaktionen "jagter bagmænd". Både i et afsnit i første sæson og i et afsnit i anden sæson viser DR navn og billede på personer, som ikke på udsendelsestidspunktet er dømt -

² <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=32028>

for nogles vedkommende end ikke sigtet. Men navnlig i 'Pengejægerne' er også en anden etiske problemstilling meget fremtrædende.

For i én af episoderne er DR meget tæt på den ene part i en sag, nemlig Kammeradvokaten. DR udtrykker selv som en grundlæggende etisk værdi i indledningen til sine etiske retningslinjer, at DR er fair over for alle parter, holdning og synspunkter gennem en upartisk og kritisk journalistik. DR favoriserer ikke bestemte samarbejdspartnere eller interesser. Det fortolker jeg sådan, at redaktionen ikke bør nøjes med at konstatere, hvad DR som minimum skal tage af hensyn til det enkelte individ, men snarere hvad der skal til for, at omtalen er fair. Det gælder alle former for reportage.

Det kan godt være, at DR i en konkret redaktionel sammenhæng efter DR's vurdering kan omtale en person uden at komme i konflikt med injurielovgivningen. Men jeg vil tillade mig at mene, at DR har et større hensyn at varetage, end blot hvorvidt DR kan siges at overholde visse minimumskrav til beskyttelse af det enkelte individ. DR har som andre medier udvidet ytringsfrihed for at kunne leve op til sin 'vagthunderolle' i samfundet. Men over for det er der også hensynet til privatlivets fred og den personlige integritet.

DR er selv en magtudøver, og det kan have enormt store konsekvenser for en person at blive negativt omtalt og identificeret af DR.

Det samme gælder de grundlæggende værdier, som DR nævner på første side i sine etiske retningslinjer: At DR er fair over for alle parter, ikke tager hensyn til særinteresser og der må ikke kunne rejses tvivl om DR's integritet. Uanset om det er retsreportage eller anden reportage bør DR ikke give næring til alene mistanken om at være for tæt på den ene part i en historie.

Her drejer det sig ikke kun om, hvorvidt DR selv mener, at man sagtens kan skille tingene fra hinanden, men også om hvorvidt offentligheden får et forkert indtryk.

Alene mistanken om at være for tæt på en kilde, og dermed partisk, bør få DR til at overveje måden, hvorpå DR's forhold til en kilde/medvirkende er.

I begyndelsen af 2021 viste DR anden sæson af 'Pengejægerne'. I første sæson flyttede redaktionen ind hos Kammeradvokaten for at følge flere af advokatkontorets medarbejdere som kuratorer i firmaer, som var gået konkurs. Nu i anden sæson fortsætter 'Pengejægerne' arbejdet sammen med Kammeradvokaten i andre sager.

I første sæson såvel som anden sæson af 'Pengejægerne' har DR fokus på momssvindlere. Her gør nogle af de samme forhold sig gældende. Navnlig er det bemærkelsesværdigt, hvor tæt et parløb, som 'Pengejægerne' i dette afsnit kører med Kammeradvokaten.

Ikke blot er 'Pengejægerne' fysisk "flyttet ind" hos Kammeradvokaten i dennes ejendom i København. De "researcher" på de samme forhold, som Kammeradvokaten undersøger.

DR's journalister er i 'Pengejægerne' rykket ind i lokaler ved siden af Kammeradvokatens kontorer. Her et møde mellem DR-værten og to ansatte hos Kammeradvokaten. Foto fra udsendelsen. (© DR)

Programmet viser værten, som sidder sammen med ansatte hos Kammeradvokaten. På mødet drøfter de pengestrømme, som menes at være mellem forskellige selskaber og navngivne personer, hvoraf nogle er i familie med hinanden. Der nævnes navne på personer, som hverken er sigtet eller dømt for noget på daværende tidspunkt. DR-værten byder på mødet ind med 'Pengejægerne's' oplysninger om, at en svoger til hovedpersonen muligvis gennem selskabskonstruktionen har medvirket til pengeoverførslerne.

Scenen illustrerer efter min opfattelse DR's diskutabile omtale af personer med navns nævnelse i forbindelse med mulige strafbare handlinger, og den sætter fokus på den tætte forbindelse mellem DR's programmedarbejdere og Kammeradvokaten.

Kulminationen på det tætte forhold mellem DR-redaktionen og Kammeradvokaten er en rejse til London, hvor DR's journalist sammen med en advokat fra Kammeradvokaten rejser sammen, bor på hotel sammen og opsøger personer knyttet til sagen og bliver smidt væk af én af de personer, DR og Kammeradvokaten sammen finder frem til. (Advokaten er ikke stået ud af bilen, men ser til, mens DR-journalisten forsøger at få en kommentar. Tidskode: 29:40. Advokaten virker skræmt og udbryder: "Jens, Jens, lad os køre").

Det tætte parløb er blot i al sin dramatik og jagt med til at understrege, at DR er for tæt på Kammeradvokaten, og episoden af 'Pengejægerne' kommer til at fremstå som et partsindlæg fra Kammeradvokatens side.

Kammeradvokaten er hverken politi- eller anklagemyndighed, men i høj grad part i sagen. Kammeradvokaten har på vegne af staten til opgave at undersøge, om der er nogle værdier at komme efter for de beløb, som staten mangler i moms og skat. Kammeradvokaten kan overdrage sagen til politiet til efterforskning, der muligvis fører til, at anklagemyndigheden rejser en tiltale.

I den føromtalt scene i det fjerde afsnit af 'Pengejægerne' fra 2020 sidder DR-værten sammen med blandt andre bestyrelsesformanden for Kammeradvokaten, og værten byder ind med nye oplysninger om slægtskab mellem nogle af de implicerede, som Kammeradvokatens jurister tilsyneladende ikke er bekendte med. I hvert fald efter tv-klippet at dømme. Hvor meget der er iscenesættelse, og hvor nye oplysningerne fra DR reelt måtte være for Kammeradvokaten, kan jeg ikke afgøre. Men i hvert fald iscenesætter DR sig selv i afsnittet af 'Pengejægerne' som en aktiv part sammen med Kammeradvokatens medarbejdere, hvor DR gør fælles sag med statens advokat i arbejdet med at få fat på de formodede bagmænd bag tømning af værdier i et selskab.

Uanset DR's journalistiske interesse for samme personkreds og gerninger som Kammeradvokaten, så iscenesætter DR her et samarbejde med Kammeradvokaten blandt andet ved at flytte fysisk ind i advokatkontoret og vise i programmet, at man deler ud af sin research til kuratorerne.

Kritikken her har selvsagt ikke til formål at beskytte personer, som på den ene eller anden måde måtte foretage sig kritisable eller lyssky handlinger. Formålet er at påpege, at jeg finder det diskutabelt om DR i visse tilfælde og programtyper lever op til sine egne udmærkede etiske retningslinjer og principper, når det gælder netop omtale af personers mulige forbindelse til strafbare handlinger. Der mangler for mig at se proportioner imellem mål og midler, når DR med den styrke DR har, omtaler en total ukendt person uden magt og position, som "svindler". Eller når DR, som sætter sin upartiskhed højt som etisk værdi, flytter ind hos Kammeradvokaten, diskuterer og fletter sin egen journalistiske "jagt" på "bagmænd" sammen med Kammeradvokatens egne løbende overvejelser om, hvordan det går med at få fat på penge hos den samme personkreds. DR bør ikke bare overveje, om man har "ret" til at "jage" en person med navn og billede, men også om det er en proportional magtanvendelse i forhold til, hvad en historie kan bære.

DR's svar på afsnittet 'Kontant':

DR respekterer altid de særlige regler for retsreportage, herunder personomtale. DR mener imidlertid ikke, at retsreportagens særlige regler for personomtale kan udvides til at gælde al anden form for journalistik. Det vil principielt udgøre en begrænsning i DR's informationsfrihed og rolle som "public watchdog" i forhold til fx erhvervslivets aktiviteter, hvis de særregler, der gælder for verserende retssager, overføres på andre forhold. DR's etiske regler afspejler loven såvel som de presseetiske regler, når det gælder retsreportage. Når der ikke er tale om en verserende sag, skal spørgsmålet om berettigelsen af omtale og identifikation findes i fairness og forelæggelse, hensynet til privatlivets fred mv., jf. DR's Etik. Det afgørende er, at eventuel kritik forelægges, og at kritiserede parter har mulighed for at komme til orde. DR's tilgang følger her de presseetiske regler og Pressenævnets praksis på området.

I det konkrete Kontant-program undersøges et firma, som har solgt gavekort til hoteller for adskillige millioner kroner uden at formidle pengene videre til hotellerne. I programmet dokumenteres, at hundredvis af danskere står tilbage med værdiløse gavekort, og at forretningsmodellen er foregået bevidst og systematisk. I programmet

føres dokumentation for den rejste kritik, og den ansvarlige person fik forelagt kritikken både mundtligt og skriftligt med mulighed for genmæle. Vedkommende afviste dog at medvirke.

Det er DR's opfattelse, at det er en public service-opgave at afdække forretningsmodeller som i det konkrete program og identificere de ansvarlige personer bag - også selv om de pågældende personer ikke er dømt. Ofte er det netop Kontant-programmets afdækning af sådanne forretningsmetoder, som fører til, at politi og offentlige myndigheder går ind i sagerne.

DR's svar på afsnittet 'Pengejægerne':

Det er inden for rammerne af såvel DR's etiske retningslinjer som de vejledende regler for god presseskik, og det følger desuden almindelig praksis i erhvervsjournalistik, når Pengejægerne identificerer ledende og ansvarlige personer i firmaer, der skylder millioner til den danske stat – også selvom personerne på udsendelsestidspunktet hverken er sigtede eller dømt. Væsentligheden i, at offentligheden har indblik i disse forhold, underbygges af, at en ansvarlig direktør kan slås op på cvr.dk, og at konkurer offentliggøres på konkurer.dk. Skal DR følge linjen, som Lytter- og seerredaktøren (LSR) lægger op til, vil det medføre, at det vil være problematisk som undersøgende journalist at lave en kritisk erhvervshistorie, som omtaler direktøren i firmaet, uden der er faldet dom i en straffesag. Der er imidlertid ofte journalistiske afsløringer i dansk erhvervsliv, som aldrig bliver til straffesager, men sagerne har fortsat stor relevans og skal kunne afdækkes, ligesom det skal være muligt, at en journalist kan afkræve svar fra ledende medarbejdere i de relevante firmaer.

LSR stiller desuden spørgsmål ved Pengejægerens "tætte parløb" med Poul Schmith/Kammeradvokaten (Kammeradvokaten) og mener, at programserien kommer til at fremstå som et partsindlæg fra Kammeradvokaten. Det har aldrig været intentionen, at det skulle opfattes som et parløb, men derimod en reportage fra en arbejdsplads, der spiller en særlig rolle i det danske samfund. I udvalgte scener i Pengejægerne følger DR, hvordan medarbejderne fra Kammeradvokaten arbejder. Både i marken og på deres kontorer i København og Aarhus. Medarbejderne portrætteres som personer, samtidig med at seerne kan følge, hvordan advokaterne arbejder med deres sager. Det gør det således ikke til et partsindlæg at lave denne form for reportage.

Pengejægerne lever også til fulde op til DR's alsidighedsforpligtelse. Der er således ikke tale om, at programserien kun indeholder reportage med advokaterne fra Kammeradvokaten. I det fremhævede eksempel ("Jagten på de forsvundne luksusbiler") har redaktionen ad flere omgange forelagt den kritik, der fremkommer i dokumentaren, for alle kritiserede parter samt den advokat, som den omtalte direktør henviser til. Advokaten og de kritiserede parter ønskede ikke at medvirke eller besvare spørgsmål - udover de mundtlige og skriftlige svar, der gengives loyalt i programmet. Det er vigtigt at bemærke, at en parts manglende lyst til at svare på spørgsmål eller undlade at

komme med oplysninger i en sag ikke er ensbetydende med, at DR ikke lever op til alsidighedsforpligtelsen eller ikke kan afdække en sag journalistisk.

Det er desuden misvisende, når LSR skriver, at DR "deler ud af sin research til kuratorerne" om ovenstående billede, hvor hhv. kurator og en konkursadvokat fra Kammeradvokaten sidder sammen med værten Jens Langhorn, samt at det er "et møde". I DR's optik er der tale om et interview, hvor redaktionen har gravet oplysninger frem, som forelægges de relevante aktører. Blandt andet kurator og konkursadvokaten. Det ses i interviews hver eneste dag, hvor eksperter og parter bedes forholde sig til oplysninger i en sag, som journalister forelægger dem. Som tidligere beskrevet er de samme oplysninger ligeledes forelagt de relevante personer i de omtalte firmaer, uden de har ønsket at kommentere dem.

3. Grundlaget for lytternes og seernes redaktørs virksomhed

Lytternes og seernes redaktør (LSR) skal på baggrund af henvendelser og klager vurdere, om DR's indhold lever op til en høj programetisk og journalistisk standard. Sideløbende hermed skal LSR fremme bedre klagebehandling, svarkultur og dialog med DR's brugere.

LSR er ankeinstans, når det gælder klager over væsentlige brud på DR's programetik. Som led i sit arbejde med ankesager udarbejder LSR en indstilling til DR's generaldirektør.

Tilslutter generaldirektøren sig en eventuel kritik, skal den følges af DR. Når der er truffet afgørelse i en ankesag, kommer nyheden og afgørelsen på dr.dk.

LSR kan udtrykke sin mening og afgive henstillinger i konkrete sager og i forhold til redaktionel praksis.

I det daglige arbejder LSR sammen med DR Etik og DR Jura. I modsætning til DR Etik og DR Jura beskæftiger LSR sig ikke med DR's programmer og indhold, før det har været publiceret.

LSR er ansat af DR's bestyrelse og ikke underlagt DR's daglige ledelse.

I Bekendtgørelse om vedtægt for DR står der:

§ 29 Lytternes og seernes redaktør skal overvåge DR's behandling af henvendelser fra lyttere, seere og brugere, herunder klager over DR's virksomhed, med henblik på at sikre en høj programetik og journalistisk standard i den samlede programvirksomhed.

Stk. 2. Lytternes og seernes redaktør kan som led i sin virksomhed fremsætte kritik, afgive henstillinger eller i øvrigt fremsætte sin opfattelse af konkrete sager eller redaktionel praksis.

Stk. 3. Lytternes og seernes redaktør skal endvidere bl.a.:

- 1) fremme dialogen med seerne, lytterne og brugerne om DR's programetik og behandling af klagesager
- 2) foretage en løbende registrering af henvendelser til DR, herunder klager over DR's virksomhed, og
- 3) halvårligt rapportere til bestyrelsen om sin virksomhed.

Bekendtgørelse om vedtægt for DR

4. Sager hos Pressenævnet og LSR

Pressenævnet

Pressenævnet er et offentligt, uafhængigt nævn, der træffer afgørelser i klager over medier. DR er i lighed med en række andre medier tilmeldt Pressenævnet og følger de kendelser, der kommer fra Pressenævnet i forhold til god presseskik og genmæle.

Nævnet tager stilling på baggrund af de vejledende regler om god presseskik.

Lytternes og seernes redaktør (LSR) er et internt klageorgan og en intern ankeinstans hos DR, der ikke har noget med Pressenævnet at gøre. LSR arbejder uafhængigt af Pressenævnet. Dog kan LSR ikke behandle en sag, som også er indbragt for Pressenævnet.

LSR arbejder ud fra DR's etiske retningslinjer, som er langt mere omfattende og detaljerede end de vejledende regler om god presseskik, som Pressenævnet arbejder efter. Typiske vil DR's etiske retningslinjer forholde sig til spørgsmål, som ikke er omtalt i de vejledende regler om god presseskik. Alle kan klage til LSR over et påstået brud på DR's etiske retningslinjer. Kun personer med en retlig interesse – hvilket vil sige, at det selv skal være involveret i en sag – kan klage til Pressenævnet.

Pressenævnet afgav i første halvdel af 2021 tre kendelser vedrørende klager over DR. I ingen af sagerne blev der givet medhold til klageren.

Ankesager afgjort hos lytternes og seernes redaktør

LSR er andet led i klagebehandlingen i DR. Hvis en klager ikke er tilfreds med det svar, som klageren har modtaget fra DR, kan vedkommende – såfremt der er tale om en påstand om, at DR har overtrådt sine egne etiske retningslinjer – anmode LSR om at behandle sagen på ny. LSR indstiller sin konklusion til DR's generaldirektør, der træffer beslutning enten om at følge indstillingen eller foretage sin egen behandling af sagen. Der har i første del af 2021 ikke været uenighed mellem LSR og generaldirektøren om en indstilling.

LSR har i 1. halvår af 2021 gennemgået og afgivet indstilling i 19 ankesager. Det ligger lidt over niveauet i de seneste år. I fire ud af de 19 sager har klageren fået helt eller delvist medhold i sin klage. Det ligger i den laveste ende af 'medholds-procenten' i de seneste år, men generelt svinger den meget fra halvår til halvår.

Tre af de væsentligste sager fra 1. halvår af 2021 er behandlet i afsnit 2.

5. Tabeller

Table 1

Kategorier	
Børnetid	107
Unfair eller tendentiøs	570
Krav om berigtigelse	0
Klager fra medvirkende	25
Voldsomme effekter	107
Ærekrænkelser	128
Upassende sprog	58
Ukorrekt sprog	550
Utroværdig konkurrence	25
Partisk valgdækning	0
Redaktionel omtale, skjult reklame	39
Kritik af klagebehandlingen i DR	31
Anden programetik	1073
Genudsendelser	99
Egenreklame og spots	189
Tekniske problemer mv.	2467
Generelle kritiske	2704
Programlægning/Programforslag/Rettigheder/Geoblokering	432
Utydelig tale, underlægningsmusik, jingler mv.	256
Faktuel fejl	738
Øvrige	878
Spørgsmål	93
I alt	10574
I alt Kritiske henvendelser (uden spørgsmål)	10481
Ros	584
I alt klager, ris og ros	11158

Tabel 2 – Teknik

Kategorier	
Undertekster	153
TV-produktion	27
Radio-produktion	32
Streaming af radio/TV på alle platforme	250
Browser/dr.dk	74
App's (DRTV, DR Lyd mfl.)	700
Andet teknisk	1027
I alt	2467